

Reactie op het Ontwerpvoorstel Natuur

Ragna Zeiss

Universitair docent, Maastricht University

De relatie tussen wetenschap en beleid is niet eenduidig; deze wordt op verschillende manieren ingevuld in verschillende tijdsperioden en op verschillende beleids- en wetenschapsterreinen. Eén van de strategieën die soms wordt gebruikt wordt exclusie genoemd: wetenschappelijke kennis die niet past binnen de strategie van de politiek wordt simpelweg genegeerd.

Veel wetenschappelijke studies hebben het belang van natuur voor de mens aangetoond. De huidige economische situatie heeft tot gevolg dat mensen harder en langer moeten gaan werken. Tegelijkertijd is een zittend bestaan door TNO aangewezen als risicofactor en obesitas wordt een steeds groter probleem. Ook stressgerelateerde problemen nemen toe. Veel onderzoek laat zien dat natuur het stressniveau omlaag brengt, beweging stimuleert en dat de luchtvervuiling in de natuur vele malen kleiner is dan binnen (op kantoor bijvoorbeeld). Voor een gezonde populatie werknemers –en daarmee de economische situatie van Nederland op de langere termijn- is natuur van levensbelang. Het nieuwe wetsvoorstel is hiervoor desastreus (net als maatregelen als het aanleggen van meer wegen, die geen lange termijn oplossing vormen voor files en milieuproblemen, en kantoorgebouwen, waarvan volgens Intermediair van 12/10/2011 16% leeg staat).

Natuur gaat natuurlijk om meer dan het verhogen van de (economische) productiviteit. Mensen genieten ervan, het draagt bij aan hun geluksniveau, en wij zijn afhankelijk van de natuur en natuurlijke processen (veel medicijnen bestaan nog steeds uit natuurlijke bestanddelen). Daarnaast heeft natuur ook een intrinsieke waarde.

De gevolgen van het verminderen en versnipperen van de natuur (voor de mens) zijn onvoorspelbaar en zouden wel eens heel grote gevolgen kunnen hebben. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat versnippering van de natuur een groot probleem oplevert voor vele soorten dieren die hierdoor als populatie niet meer levensvatbaar zijn. Een recent proefschrift, verdedigd op 21 september 2011 in Wageningen, verdedigt dan ook de stelling dat het terugdraaien van de versnippering een positief effect kan hebben op de overlevingskansen van vlinders en vogels. Dit is van groot belang, ook gezien de klimaatverandering. Dit proefschrift staft ander onderzoek op basis waarvan het Natuurbeleidsplan van 1990 werd neergezet. De ecologische hoofdstructuur vormde sindsdien een basis voor het Nederlandse natuurbeleid. Nederland liep hierin voorop en was een voorbeeld voor andere Europese landen. Ook Europees gezien werd een ecologische structuur belangrijk in Natura 2000.

Het huidige wetsvoorstel breekt radicaal met het natuurbeleid van de afgelopen 21 jaar. Hoewel de Natura 2000 gebieden beschermd zullen blijven, zal de fragmentatie en versnippering van natuur groter worden. Bovendien is een consequentie versnippering van het natuurbeleid zelf. Soortbescherming kan per provincie gaan verschillen. De levensvatbaarheid van populaties kan hierdoor drastisch achteruit. Verbindingszones tussen provincies kunnen verdwijnen of in elk geval niet worden aangelegd.

Natuurbeleid kan niet gebaseerd zijn op de korte termijn. Schade die nu wordt aangericht kan later niet ongedaan worden gemaakt. Het is geen kwestie van 'de komende paar jaar doen we

het zo en daarna, als we misschien weer meer geld hebben, gaan we misschien nog eens kijken naar de ecologische hoofdstructuur' zoals wel wordt uitgesproken in de media.

Versnippering van zowel de natuur als het natuurbeleid zoals geformuleerd in dit nieuwe wetsontwerp heeft desastreuze gevolgen, voor de natuur zelf als ook voor de economische productiviteit en het geluksgevoel van Nederlanders op langere termijn. Beleid gaat over de (genuanceerde) afweging van belangen waarin ook wetenschappelijk onderzoek dient te worden meegenomen. Dit wetsvoorstel is een uitermate ongelukkig, maar uitstekend voorbeeld van de exclusiestrategie: (al het bovengenoemde) wetenschappelijk onderzoek wordt domweg niet meegenomen. In dit geval lijkt het niet slechts te gaan om exclusie van wetenschappelijk onderzoek dat niet past binnen de politieke strategie. Het is nog erger. Het nieuwe wetsontwerp lijkt elke wetenschappelijke basis te missen. Kan deze vorm van beleid worden geaccepteerd in een land dat zich beroept op het zijn en steeds verbeteren van de kenniseconomie?